

gereformeerden van de oude kleur en keur, voortaan officieel en over heel de linie over onze „zendingspredikanten“ gingen spreken onder de enige naam van „evangelisten“, zouden we dan begrepen worden? Geen sprake van: onder evangelist hebben ook wijzelf, en evenzo ontelbare anderen, tot nu toe altijd begrepen: die mensen, die ergens op de kermis tractaatjes rondtellen, die op een marktplein staan te preken op Zaterdagavond, die huisbezoek doen in donkere wijken, of arbeiden op andere manier, vlak in onze buurt. Ga nu maar in eens in volkomen andere zin spreken van „evangelist“, — je kunt er zeker van zijn, dat je niet begrepen wordt. Hoe onkundig kunnen sommige hervormde bladen, geredigeerd door theologen zelfs, reageren op ons gebruik van het woord „liturgie“ (of „liturgie“), in de zin waarin de bijbel het gebruikt, en het woord van ouds betekend was? Die theologische heren moesten weten, wat het betekent; maar je merkt: ze begrijpen je niet. Wat zal dan met de kerktaal gebeuren onder „de gewone man“? Kerktaal is een merkwaardig fenomeen, en toch al dagelijks meer gevaar belopend van niet begrepen te worden. Laten we de distantie tussen kerktaal en leven niet noodloos vergroten.

Natuurlijk zeggen de voorstanders van de nieuwe benaming: akkoord, broeder, maar — we hebben toch betoogd, dat de verandering nodig was? En door de bijbel vereist? En dat het zendelingenwerk in de eerste christentijd altoos genoemd is evangelistenwerk? En dat we dus een oud ambt hebben laten verkommen? En dat we dus op onze weg een heel eind terug moeten?

Ja, ik hoor het.

Maar ik kan het nog niet geloven.

Om te beginnen: evangelist is iemand, die de blijde boodschap brengt. Ik laat de betekenis van: „orakel-spreker“ nu maar lopen, al is die wel in acht te nemen als je weten wilt, hoe vroeger, in heel oude tijden, de mensen de term evangelist hebben aangehoord. Je mag de Here Jezus gerust Gods Evangelist noemen. Al bleef Hij in het palestijnse land, al is Hij nooit naar Griekenland, Italië, Spanje gereisd. Hij was „de“ Evangelist. Doordat Hij zijn ambt bedienende, het ambt van Messias. Dat ambt bracht onder meer de eis van verkondiging van de blijde boodschap mee. Hoevel het daarboven nog heel wat meer vorderde, b.v. rechtspraak (op bepaalde wijze, en in bepaalde verbanden), tekenen doen, zieken genezen, discipelen werven, bestraffen, lijden, sterven. Met andere woorden: alle evangelistenwerk bij de Heiland is messiaans. Maar alle messiaanse werk is nog geen evangelistenwerk.

Zo staat het enigermate ook weer met de apostelen. Alle apostelen zijn evangelisten (al doen ze veel meer dan evangeliseren, ook in hun zendingswerk). Maar alle evangelisten zijn lang geen apostelen. De helpers, die soms met de naam evangelist werden aangeduid, staan onder de apostelen. Zoals op een opkomend zendings-terrein de goeroes min of meer staan onder anderen, die aan hun werk leiding geven. Moet men nu „goeroe“ als aparte ambtsnaam vastleggen? Ik geloof het niet.

Men zal zeggen: ja, maar, er staat toch die eerbiedwaardige reeks namen in de bijbel: apostelen, profeten, herders en leraars, evangelisten? Zie je wel: evangelisten krijgen daar een aparte vermelding. We antwoorden: zeker, zeker. Maar er staat ook: „profeten“. Wil iemand soms het profeten-ambt weer „gaan erkennen“?

Ik vrees dat soms de discussies over dit overigens onschadelijke onderwerp door een klein bezwaar gedrukt worden. Dit bezwaar: dat men onbewust zich wijs maakt, dat wij zo maar een ambtsdragers-lijst met numerus clausus (gesloten getal) kunnen overnemen van de eerste nieuwtestamentische gemeente. Maar daar is het ver vandaan. De ambtsbedieningen lopen niet door elkaar, maar ze worden wel gecombineerd. En daarbij maakt primo het aantal van de beschikbare mensen, en secundo de gediensheid van de praktijk uit, welke werkzaamhedengroep, ruw getaxeerd, aan een bepaalde werkgroep

zal worden toegekend, die onder deze naam uitgaat, en welke combinatie van werkzaamheden zal worden opgedragen aan een andere groep, die onder een andere naam wordt uitgezonden, gemachtigd en geïnstrueerd. Dat instrueren kun je voor wat de details betreft niet uit de bijbel zomaar aflezen. Niet alleen kun je dat niet, maar je mag het ook niet. Want de bijbel liet welbewust als Boek des Levens en des practischen levens, die detaillering over aan onze binnen de perken der gehoorzaamheid feest-van-Gods-gelegenheden vierende „christelijke vrijheid“. In zoverre is dat „machtigen“ dus altijd onderworpen aan de wil van de kerk. Ze kan de ene keer dominees machtigen om, laat ons zeggen: te dopen; de andere maal mag ze het ook aan ouderlingen vergunnen. Met preken staat het niet anders. Vergeet nooit, dat de begrenzing der ambtsbevoegdheid en de indeling van de onderscheiden ambtsplechten staan aan de afspraken van de plaatselijke kerken, samenkomend in generaal synodaal verband. Onmogelijk, de nieuwtestamentische toestanden te kopiëren. Dwaas bovendien: want de tijden zijn anders, de mensen zijn anders, de plaatsen en de behoeften en de plichten zijn anders.

Trouwens: wie kan de diensten scheiden? Een dominee prekt, maar regeert ook: dat doen ook zij, die alleen maar ouderling heten. Een ouderling vermaant en troost; dat doen diakenen ook, volgens hun opdracht handelende.

En dan: als men het werk der „zendelingen“ zou typeren exclusief door het de evangelische boodschap brengen, dan dient men zich te realiseren, wat dat is. Dat is niet maar: een weg-naar-de-hemel wijzen, maar dat is Christus prediken. Niet maar als Priester, die een offer bracht, maar ook als Koning en Profeet. Als Koning van een Rijk. Het is daarna dus ook: het koninkrijk laten zien, zoals het in de wereld is, en werkt, en een eigen orde heeft en meebrengt. Daar zit al heel wat in, ook voor de vraag, of de kerk, als ze ergens een schop in de grond zet, moet zeggen: meneer de zending, je gaat preken, en houd je handen af van alle andere werk. Als men wat verder komt, dan gaat men doen wat de eerste christenen deden, en wat iedere groeiende organisatie voor een zich verbredend werk gaat invoeren: de taakverdeling. Zeg maar: hoofd-dienst en hulp-dienst. Maar vergeet het asjeblijft nooit: eerst is er „de“ dienst, en dan pas komt er „een“ (regelmatige) dienst. Eerst het dienstwerk, dan pas de werkdienst. Eerst dienst, dan diensten. O, die gezegende singularis, die wel zo vaak voor al die pluralissen is vergeten. Geen mens zal de „diensten“ niet willen onderscheiden, als ze eenmaal van elkaar afgrensbaar zijn. Maar in Adams familie waren alle diensten in één man aanwezig, dacht ik zo. En in de eerste Jeruzaleemse gemeente dito. Later pas gingen ze onderscheiden: jij doet dit, en jij dat. Zo moet je tot een zending, of een heel heel klein team, niet zeggen: denk eraan, we beginnen bij de hoofddienst, en van de hulpdiensten trekt de kerk, de kerk, zich geen steek aan. Maar je zegt: denk eraan: voorlopig krijg je de taak, niet van een manusje-van-alles, maar wel van een bodde-van-alles, en van een tegenwoordiger-in-alles, en van een dienaar-omtrent-alles. Steek ergens in de rimboe de spa in de grond, vertoon Christus Jezus op alle manieren, als Verlosser van het ganse leven, overal, waar zijn Woord komt, meteen al zijn eigen orde stichtende, en ga dan later onderscheiden in hoofd- en bijsdienst, of, beter gezegd, in dienst van het eerste werk, en dienst van het tweede werk. Maar de eerste dienst houdt altijd alle diensten in zich zelf als in een notedop besloten.

•• Geen geraddel

Er is ter synode, waar de geest tot nu toe altijd goed is geweest, even een onbetekend incidentje geweest, gevolg van een niet aanstonds kunnen doorpraten over een kwestie, waarover verschil van mening was. Er zal geroddeld over komen; we willen alleen waarschuwen: geloof niet wat men u ervan vertellen zou, want het

meningsverschil is op snelle en afdoende en volkomen bevredigende wijze opgelost en toen meteen getermineerd. Dat liep zelfs uit op een feest der broederlijke liefde.

K. S.

•• Rapporten

In een door ons niet bijgewoonde zitting is besloten, de publicatie van ingebrachte rapporten als bijlagen bij de Acta sterk te verminderen. Helemaal weglaten zal men ze niet, maar wel zeer sterk in getal verminderen. Wij vinden dat jammer. We weten de precieze tekst van het besluit niet; behoudens daaruit mogelijk bewijsbare vergissing onzerzijds spreken we als onze mening uit, dat het bijzonder moeilijk wezen zal, een vaste maatstaf te vinden, voor de beslissing omtrent weglating dan wel opnemng in de Acta.

Maar dat is het voornaamste niet. De verzwarende van de lasten van het scribaat is dat evenmin. Wat ons vooral spijt, is, dat de geboortegeschiedenis van een besluit voortaan in de meeste gevallen niet meer zal zijn na te gaan. Daarmee wordt de „spiegel historicael“ verhangen van vóór tot achter de dikke archiefgordijnen. Ons meelevende kerkvolk (d.w.z. degenen, van wie de kerk „het hebben moet“) zal niet zo gemakkelijk een besluit kunnen verstaan in zijn achtergronden. En het lezen van een besluit (een aparte kunst, waarvoor men, behalve „hersens“, ook geduld en tijd moet hebben) wordt er door bemoeilijkt.

Wat erger is — de nodige kritiek erop wordt er door bemoeilijkt. Ik neem een voorbeeld (dat wel niet helemaal eerlijk schijnt, omdat in nieuwe overeenkomstige gevallen publicatie wel verwacht mag worden, maar dat toch sprekend is voor de materie van de zaak). Als voorbeeld kies ik het besluit van 1905 over de weglating van de bekende woorden uit artikel 36 der Belijdenis (over de overheid en haar plicht inzake het weren der afgoderij). Dat besluit op zichzelf — met een paar „overwegingen“ erbij — zal velen nog altijd zo, als het daar ligt, toespreken. Dat heeft het ook ondergetekende gedaan. Hij herinnert zich zelfs, met wijlen de Heer Kok een voorlopig afspraak gemaakt te hebben om dat Rapport uit te geven ten gebruike contra de Staatkundig Gereformeerden (ds Kersten). Maar toen ondergetekende de argumenten van het Rapport eens nader bekeek (wat mogelijk was door de publicatie, die meteen de door rapporteurs gebruikte bronnen bekend gaf), bleek het, dat als men de rapporteurs ging narekenen, er zo goed als niets overbleef van hun bewijzen. Sedert dien is het besluit voor hem een wanstaltig ding geworden; de kritiek, door Honig erop uitgebracht, bleek alleen maar aan een surplus van zachtheid te laboreren.

Een ander voorbeeld, dat ook de schijn van gechargeerdheid zal missen. Destijds in de beroemde schorsingsdagen had ik een conflict met de befaamde synode over het woord „ordinaarlijk“. Het staat in de Kerkorde, en het bewijst, gelijk ik nog altijd geloof, dat die toenmalige synode door en door verkeerd deed en de kerken hiërarchisch knechte. Mijnerzijds werd staande gehouden: ordinaarlijk betekent: naar de regel. Nee, zeiden de deputaten in brief nummer zo en zooveel: het betekent: in de regel.

Als je dat nu zo maar leest, krab je eens achter je oor. Je denkt: dat zullen ze toch niet zomaar zeggen?

Maar gelukkig werd het Rapport erbij gedaan. Daar stond heel plechtig: je kunt die betekenis, die wij aangeven (in de regel) vinden daar en daar; er werd precies een titel van een oud woordenboek opgegeven. We konden dus narekenen. Het werd gedaan. Het bleek, dat in dat woordenboek het hele woord niet eens voorkwam.

Toen pas wisten we genoeg.

Het genomen besluit bevordert de zuinigheid.

Maar deze zuinigheid bedriegt de wijsheid. Het is jammer, Hierna beter, hopen we.

K. S.

De beweging der Jongeren, III

Het is mogelijk de idealen van de beweging der „jongeren“ nog wat gespecificeerder te tekenen dan in het vorige is geschied. En we zullen dat dan ook doen. Want hoe nauwkeuriger we te weten komen wat deze „jongeren“ bezielde, des te scherper zal hun beeld voor ons komen te staan. We releveeren daartoe weer wat Dr Wielenga, die zich in dezen het duidelijkste uitsluit, daaromtrent heeft geschreven.

Schrijvend over het doel der „jongeren“ maakt hij eerst enkele opmerkingen in verband met het dogma der kerk. Het groote gevaar, dat in verband hiermee de gereformeerde kerken bedreigt is dit, dat ze zich de bewaarders der orthodoxie wanen. In dezen zin n.l., dat zij zich rustig, helaas soms ook een beetje zelfvoldaan, voelen in het feit, dat zij de leer bezitten, als een door de voorgelachten veroverde en secuur bewaarde leerschakel, die zij op haar beurt ongevraagd hebben over te dragen aan het nageslacht.

Voor dit gevaar hebben nu de jongeren een open oog. En hun klacht is, dat de gereformeerde kerken te zeer de houding van zulke „orthodoxe“ kerken hebben aangenomen en haar eisch en plicht om naar Schriftuurlijke en historische beginselen niet alleen haar leven, maar ook haar leer, voortdurend te herzien niet hebben volbracht.

Ook in dit opzicht is er in de „sfeer der „jongeren“ een beginsel van onrust en ontstemming, omdat in de officiële kerkelijke wereld teveel en te eenzijdig het accent gelegd wordt op de handhaving van de oude traditie, en zij begeeren daarom, dat nu eens ernst zal worden gemaakt met den echt-reformatorischen plicht van ontwikkeling en vooruitgang. Hun doel is niet, dat de kerk als zoodanig vooruitstrevend zal zijn, — de kerk op zichzelf mag evenmin progressief zijn als conservatief,

— maar wel, dat door de tijdige verlegging van het accent het, voor den bloel van het kerkelijke leven noodzakelijke, organische evenwicht zal worden bewaard“.

Met het steriele conserveeren van de overgeleverde leer zal men moeten breken! Er moet met alle kracht gestreefd worden naar de ontwikkeling van het dogma.

En, zich realiseerende wat zij, speciaal in den arbeid van Prof. Bavink, reeds aanschouwden, koesteren de „jongeren“ grootsche verwachtingen in dezen!

Mede ten gevolge van de „triomfen der wetenschap“ en den opbloei der wijsbegeerte moet het begrip der openbaring „kenkritisch verduidelijkt“ en de „horizont der openbaring“ tot „veel dieper verte“ worden verwijt.

De machtige studie van het cultuurleven der oude Oostersche volken moet het inzicht in het ontstaan der Schrift verhelderen en voor een zuiverder verstaan van het Woord Gods den weg bereiden. De Schrift zal zoo meer een levend boek worden, een boek dat niet alleen uit den hemel, maar ook in verband met de tijden geboren is. Het menschelek element zal naast, (of wilt ge) in den goddelijken factor al meer herkend worden.

De natuurwetenschap zal meer licht werpen in de geschiedenis der schepping. De kennis-theoretische wijsbegeerte zal een dieper inzicht verschaffen in het wezen des geloofs en de ontdekkingen van de psychologie zullen ons kunnen helpen om het begrip inspiratie beter te benaderen.

Dat alles beteekent niet maar een opdracht voor de theologische wetenschap. Neen, dit alles komt in de eerste plaats als een roeping tot de kerk. Het is haar taak de belijdenis in overeenstemming met die theologische wetenschap te ontwikkelen²⁹⁾.

Ten opzichte van de kerk oordeelden de jongeren

voorts, dat de „gemeenschap der heiligen“ in de kerk meer een artikel des geloofs was dan een bevestigende waarheid en dat men daar, waar men die gemeenschap mystiek en practisch zoekt te beleven, ze enghartig en Farizeïsch begrensde tot den leerzuiveren kring waartoe men „door genade“ behoorde. De „jongeren“ voelden dat niet alleen als een tekort aan idealisme, maar ook als een gemis aan begrip van den tijd, waarin God toen deed leven. En daarom wenschten zij samenwerking tusschen alle (!!) schakeeringen der christelijke religie, zoover de grondbeginselen van het christendom dat gedoogden.

Zij wilden die samenwerking niet alleen in de politiek, het onderwijs, de literatuur (Stemmen des Tijds) maar overal waar het gold den geestelijken strijd tegen de zonden der eeuw en het propagereen van het Evangelie in de ontkerstende wereld, „van welke propaganda de fel veroordeelde N.C.S.V., ondanks al haar gevaren en gebreken een indrukwekkend voorbeeld“ was! Men moest zich vooral wachten voor kerkisme, want dat kwaad maakt de ziel onvatbaar voor het besef, dat reformatie noodzakelijk is, en doof voor Gods stem, die in seclarische afwijkingen en religieuze stroomingen vermenend tot zijn beginseltrouwe kerk spreekt!

Voorts drong bij de „jongeren“ de vraag of de gereformeerden niet te radicaal hadden verbanen wat de kerk vóór de groote Reformatie aan vormenschoonheid bezat. In den eeredienst roept iets om verandering, bepaaldelijk om „aesthetische en symbolische verrijning“.

Verder toefde de kerk al te lang met een uitwerking van de liturgie op zoo'n wijze, dat haar nieuwtestamentische heerlijkheid duidelijker aan het licht zou treden. En had de vrouw in de kerk ten volle

²⁹⁾ De Ref., 1e Jaarg., No. 23, 4 Maart 1921.

•• Rap

Het besl
opnemen
We den
node en d
Synodes
betekenis
slag is de
O zeker, p
ruimte kri
ken ze?],
zonder op
ten kon
geen men
dus aan
al niet on
betekenen
bewijs van
werk cont
ners van
te doof z
wijde“ per
die iets te
maal. Zin
temonnale
En dan
den. Je m
hoeften n
teren, vo
nadenken,
de soms n
De zeker
verantwo
Ik verde
cabel rapp
dat public
Maar ik
(als de es
die niet r
bij“). Ik
baar zin
geloof ik,
minder da
Jammer
Onze cr
gemeen v
de stukke
en maxim
schorsing
heden.

•• Rap

Laten v
ken. „De
tijds min
besluiten
bijeengez
den afge
Ik geloof
Men kom
„maatreg

•• Rap

Met 17
(dat bijna
worpen z
schaffen.
De lobi
reeds, dat
gehouden,
niet stee
waren dus
het besluit

•• Rap

die plaat
gerechtig
gemeente
greep vo
Wat des
bevorderi
der heilij
geloof?

•• Rap

En om
andere p
vorm en
modellen
construe
verordene

•• Rap

Ze verli
ging, spe
standen e
den van
Ook te
„jongere

•• Rap

Zij vro
telijke k
voor de l
maak²⁹⁾.
de jamme
gehoord
me gaver
cultuur“
ouden sl
aversie v
door der
maar teg
Het tr
het gebr

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

•• Rap

volkomen be-
getermineerd,
lijke liefde.

K. S.

g is besloten,
la bijlagen bij
weglaten zal
l verminderen.
precieze tekst
ogelijk bewijs-
onze mening
n vaste maat-
weglating dan

erzwaring van
Wat ons voor-
an een besluit
zal zijn na te
el" verhangen
en. Ons mee-
de kerk „het
n besluit kun-
het lezen van
men, behalve
wordt er door

wordt er door
wel niet hele-
ereenkomstige
den, maar dat
ak). Als voor-
weglating van
elijdenis (over
ren der afgop-
paar „overwe-
het daar ligt,
de gedaan. Hij
Kok een voor-
Rapport uit
indig Gerefor-
getekende de
bekeer (wat
a de door rap-
bleek het, dat
er zo goed als
len is het be-
den; de critiek,
maar aan een

van gechar-
de schorsings-
de synode over
Kerkorde, en
die toenmalige
kerken hiërar-
gehouden; or-
den; de depu-
etekent: in de

ens achter je
aar zeggen?
gedaan. Daar
i, die wij aan-
r werd precies
even. We kon-
bleek, dat in
voorkwam.

gheld.
d, Het is jam-
K. S.

n" in de kerk
an een bevin-
men die ge-
te beleven, ze
ot den leer-
de" behoorde,
als een tekort
an begrip van
En daarom
lle (!!) scha-
r de grondbe-
gden.
en in de poli-
Stemmen des
n geestelijken
n propageeren
wereld, „van
N.C.S.V., on-
en indrukwek-
oor al wachten
de ziel onvat-
oodzakelijk is,
sche afwijkin-
d tot zijn be-
nag of de ge-
erbannen wat
vormenschoon-
om verande-
n symbolische
et een uitwer-
t haar nieuw-
aan het licht
kerk ten volle

•• Rapporteurs

Het besluit inzake het niet meer zo breed als te voren opnemen van de rapporten heeft nog een andere kant. We denken aan twee dingen: de openbaarheid der synode en de verzoeken van het vlees.

Synodes willen graag — zover het zaken van publieke betekenis betreft — openbaar zijn. Welnu — met één slag is de openbaarheid voor een groot deel prijsgegeven. O zekere, persmensen kunnen er bij wezen (maar hoeveel ruimte krijgen ze in hun krant? en hoeveel fouten maken ze?). De eerste de beste keer bevatte de pers — zonder opzet — een dikke onjuistheid. En van de debatten komt zo goed als niets terecht in de pers. We geven geen mens de schuld, het valt ook niet mee. Men heeft dus aan de krantenverslagen betrekkelijk weinig. Vooral niet om „de geest" te proeven. Alleen de rapporten betekenen wat. En die waren tot nu toe het grootste bewijs van openbaarheid der synode. Daardoor werd haar werk controleerbaar, niet maar voor plaatselijke inwoners van de roepende kerk (die de tijd hebben en niet al te dóóf zijn) niet maar voor soms helemaal niet „ingewijde" persmensen, maar voor iedereen, vooral voor hen, die iets te maken hebben met het beslotene. Weg — allemaal. Zuinigheid? Maar meeleven-kunnen breekt de portemonnaie open.

En dan: ons vlees. Rapporten schrijven is net als bidden. Je moet het zeggen, anders raak je de concrete behoeften niet. Zo moet je schrijven, en puntig argumenteren, voor het volk, alleen dan dwing je jezelf tot scherp nadenken, tot verantwoord argumenteren, tot hulp aan de soms misleide kerkmensen en tot controle van je geest. De zekerheid: „dit wordt publiek" betekent een groeiend verantwoordelijkheidsbesef.

Ik verdenk niemand ervan, dat hij voor een niet publiek rapport minder zijn best zal doen dan voor een, dat publiek wordt.

Maar ik geloof ook niet, dat, vooral op lange termijn (als de eerste liefde wat zal verkouden), er iemand is, die niet moet zeggen: „hier komt nog vlees en wereld bij". Ik vrees op de lange duur een m.i. nu al soms merkbaar zinken van het peil der rapporten. Sommige worden, geloof ik, wat te gemakkelijk opgevat. Dat zal eerder minder dan beter worden.

Jammer, jammer.

Onze critiek op de synodale misslagen van 1944 is ongemeen vergemakkelijkt, omdat we de kans kregen met de stukken te bewijzen, dat de kerkrechtelijke opvattingen en maxims van de heer Nauta c.s., in rapporten van schorsing etc. neergelegd, wemelden van tegenstrijdigheden.

Laten we de critiek op ons eigen werk mogelijk maken. „De Roeper" en „De Strijdende Kerk" konden destijds minder makkelijk alarm slaan tegen de genomen besluiten van onze synodes, omdat de Rapporten van de bijgezochte argumenten bij voorbaat de spits al hadden afgebeten.

Ik geloof, dat het rapportenbesluit jammer blijken zal. Men komt er allicht later op terug. We nemen te veel „maatregelen" soms.

K. S.

•• Studenten-„preken"

Met 17 tegen 15 stemmen is een voorstel aangenomen (dat bijna door staking van stemmen 16-16 zou verworpen zijn), om het „preken" van studenten af te schaffen. De tekst van het besluit is elders aan te treffen.

De labiliteit van het succes van het voorstel bewijst reeds, dat de opinies verdeeld waren. „Twee ronden" zijn gehouden, maar over twee dagen verdeeld, en voor een niet steeds gelijkelijk samengestelde vergadering. Er waren dus leden, die alleen de tweede „ronde" (vlak vóór het besluit viel) hebben bijgewoond, en geen kans meer die plaats, waartoe zij in het nieuwe verbond werd gerechtigd? Was de verhouding tusschen kerkeraad en gemeente zoodanig, dat er geen belemmering plaats greep voor de ontplooiing van het ambt der geloovigen? Wat deed de kerk buiten haar officiële diensten tot bevordering van de beoefening van de gemeenschap der heiligen en onderlinge opbouw van kennis en geloof?

En om niet meer te noemen: de jongeren wilden andere preeken. Ze verwierpen den ouderwetischen vorm en verfoeiden de verouderde homiletiek, die haar modellen eerder naar Grieksch-Romeinsch voorbeeld construeerde, dan dat zij de ook voor de prediking verordende christelijke vrijheid tot gelding bracht.

Ze verlangden echt evangelische Christus-verkondiging, specialisatie van de bijzondere zielkundige toestanden en het ten volle rekening houden met de noden van hun tijd.

Ook ten aanzien van het „leven" formuleerden de „jongeren" hun wensen.

Zij vroegen om grotere waardeering voor de christelijke kunst, die schoone „gave der gemeene gratie", voor de lichamelijke oefening en voor het gepaste vermaak²⁰⁾. Zij wilden, „dat na den diepen klagzang over de jammerlijke ontarding van dezen tijd, ook duidelijk gehoord wordt een frisschen danktoon voor de sublieme gaven, die God over ons uitstort in de nieuwe cultuur"²¹⁾. Er moest een eind komen aan den uit ouden sleur van onbegrepen puritanisme ontsproten aversie van de cultuur waarmee de jongere generatie door den gang der geschiedenis in onvermijdelijke, maar tegelijk ook zeer begéerde, aanraking kwam.

Het trieste verschijnsel, dat de jongere generatie het gebruik van de uitvindingsverrassingen, waarmee

hadden, in een derde de door sommigen wel begeerde beantwoording van de rapporteur te geven of aan te horen.

Lezers van ons blad kunnen weten, dat wij zelf dit besluit niet kunnen toejuichen. Het argument, dat als een student voorgaat, de dienst des Woords ontbreekt, snijdt o.i. geen hout; de gemachtigde dienaar des Woords ontbreekt wel, maar niet de dienst des Woords; want de kerkeraad is aanwezig; die zit er ook achter, als ouderlingen op huisbezoek instrumenten zijn van de dienst des Woords. Die gebeurt heus niet alleen op Zondag. En er is ook, niet vanwege het feit, dat de lezer leest, maar dat de kerkeraad laat „lezen", dienst des Woords in een leesdienst. Het ligt alles aan de opdracht en aan het toezicht van de kerkeraad. Dit wat het „principiële" betreft.

Nu zeggen sommigen: ja, maar, daarmee is nog niet bewezen, dat het juist studenten moeten zijn, die als instrumenten gebruikt worden. Ze hebben volmaakt r 'ik; het is evenmin bewezen, dat het lezende uderlingen of lezende lees-kundigen van buiten de kerk bank moeten zijn. 't Was de vraag alleen maar, of door de kerkeraad uitgenodigde studenten het mógen zijn, indien dezen bereid zijn, zich naar de critiek van de kerkeraad te voegen; m.i. is op dat punt al heel wat voldoende gegeven, wanneer (zoals gebruikelijk) een classis een onderzoek instelde vóórdat „consent" verleend werd.

PSALM 7:1-6.

Vertaling N.B.G.

Ik schuil bij U, mijn God en HEERE,
voor allen, die mijn dood begeeren
en mij vervolgen dag en nacht,
verlos mij, red mij uit hun macht,
opdat hij niet uw knecht verscheure,
gelijk een leeuw mij weg zou sleuren,
terwijl er niemand is, die redt:
Mijn hoop heb ik op U gezet.

Mijn God, zoo ik dát heb bedreven,
er onrecht aan mijn hand zou kleven,
ik lagen legde op het pad
van hem, die vrede met mij had,
— ja, 'k heb gered, die kwaad mij deden —
moog' dan de vijand mij vertreden,
hij, die mij zonder oorzaak trof,
mijn ziel vergooiden in het stof.

A. v. B.

Welnu, ik zie niet in, waarom studenten niet zouden mógen worden uitgenodigd door een kerkeraad. In die uitnodiging ligt de machtiging, en in de verlening van consent van onderzoek de (voorzover hier nodige) garantie.

En als we dan denken aan de behoefte, geleid op de zeer vele vacante kerken, dan geloven we, dat een behoort aan banden gelegde regeling van het „studenten-preken" aan die ettelijke vacante kerken kon bieden, wat ze zelf blijkten te verlangen. Het feit, dat deze kerken zelf invitatie hebben laten régenen, bewijst al, hoe zij zelf erover dachten.

We zullen ons maar niet verdiepen in de vraag, hoe het nu verder gaan zal. De tijd zal 't leren.

K. S.

onze groote tijd de menschen als met een Sint-Nicolaas-avond verraste, schier met geweld op het oude geslacht moest veroveren, diende een einde te nemen²²⁾.

Dit is een teekening van de beweging der jongeren gegeven met zooveel mogelijk de eigen woorden van hen die er leiders van waren.

Als samenvatting van al het gezegde kunnen wij niets beter geven dan de karakterisering van den „nieuwen geest" zooals Prof. Bavinck Jr., die tijdens zijn studentenjaren voorgoed in den ban van dezen geest kwam, haar vele jaren later heeft gegeven.

Hij noemt vier kenmerken daarvan.

Vooreerst een zekere neiging tot accentueering van de betekenis der geestelijke belevingen en ervaringen. Deze neiging ontstond onder den invloed van de destijds zeer machtige ethische theologie. Theologische formuleringen werden van minder waarde geacht dan wat in eigen harten rezonneerde.

In nauw verband met de voorkeur voor geestelijke ervaring stond een neiging tot psychologische bezinning. De psychologie trok in de jaren rondom den eersten wereldoorlog overal de aandacht. Veel werd van haar verwacht voor de oplossing van allerlei wijsgeerige en praktische vragen. En de „jongeren" stelden zich de vraag of de psychologie voor het verstaan van Gods openbaring niet van groot nut zou kunnen zijn. God had immers zijn openbaring aan ons gegeven door de ziel van levende menschen heen. En moest men dan niet dien mensch kennen om de Openbaring te verstaan?²³⁾

Een derde kenmerk van het geestelijk leven der

²⁰⁾ De Ref., 1e Jaarg., No. 24, 11 Maart 1921.

²¹⁾ Zie Hepp's „De betekenis der analogia fidei voor de exegese" (Gereformeerd Theologisch Tijdschrift, 17e Jaarg. p. 349 v.).

„EEN WOORD KRIJGEN"

(Nieuwe spelling.)

Amice,

Je hebt me al eens 'n briefje op m'n dak gestuurd, met de vraag: schrijf eens over het „krijgen van een stem". Je vertelde me, dat je familieleden hadt, die vonden, dat **zò** iets pas een mens kon helpen en troosten. Je meende, dat ik er misschien anders over zou denken.

Nu, dat is ook zo. Want vooreerst: men spreekt wel eens van „een stem" krijgen, waar helemaal **geen stem** is. Een „inwendige stem" kan wel een **ingebelde** stem wezen. En vervolgens: als er werkelijk „stemmen" komen, wat dan? Dan dringen die naar het **Woord**. Parolen dringen naar het **Woord**.

Let maar eens op, dat en hoe de Heiland „stemmen" (echte) kreeg. We lezen er driemaal van. Bij de doop was er een stem uit de hemelen, zeggende: deze is mijn Zoon, mijn geliefde. En op de verheerlijkingsberg kwam er weer een stem uit de wolk, zeggende: deze is mijn geliefde Zoon. Ook in Joh. 12 was er „een stem uit de hemel".

We hebben dus: **losse stemmen** — ook voor Christus. Nu is de Christus „het" Woord en de Spreker van God: In Hem spreekt God continu, en Hij zelf organiseert en bedient een vaste Woord-dienst, van continue profetie, en dit steeds in woorden voor de oren der kerk in haar onderscheidene „economieën" met de daarmee corresponderende bevattingsmogelijkheden, geschikt.

Dé Logos, het Woord, is Hij.

Doch tenslotte dit enige Woord-van-God, via het oor, het hart der menschen te laten bereiken, en óók, om heel de kerk, heel Israël en straks ook heel de kring, waartoe na Pinksterfeest het Woord „gezonden wordt", verantwoordelijk te stellen, gebruikt God nog andere middelen, hulp-middelen, néven-stemmen die als „losse stemmen" (of: parolen) aan het vaste Woord ten overvloede nog getuigenis geven.

Zó komt het, dat, zoals we hierboven zagen, tot driemaal toe „een" stem spreekt over „de" Logos, over „het" Woord.

Jammer genoeg, zijn wij een beetje eraan ontwend, verschil te zien tusschen „het Woord" (enkelvoud) ter ener, en „stemmen" (meervoud) ter ander zijde. Maar onze vaders, ook de zogenaamde „kerkvaders", kenden dat onderscheid terdege. Een hunner geeft ook langs taalkundige weg relief aan dat onderscheid. Heeft hij het oog op „het" Woord, de Zoon, die Tweede Hypostase uit Gods eigen Wezen, dan spreekt hij van „Verbum", „Logos". Maar wil hij het hebben over die losse, incidentele, bij-komende „stemmen", dan bedient hij zich van woorden als „vox", „rhéma". Ook wij kennen dat verschil wel: niemand noemt vandaag meer Gods Zoon „een parool" van God. Maar een generaal, die een los woord, een incidenteel bevel geeft, die geeft „een parool" uit zijn hoofdkwartier. En wie een bundel losse uitspraken, laat ons zeggen van Pascal, publiceert, kan aan zijn verzameling de titel: „Paroles de Pascal" geven. Ondanks de Franse Confessie, die van „Parool" spreekt, ook als zij het oog heeft over „het Woord" uit Johannes' Evangelie, het begin.

En zó zegt nu God onder Israël voor „parolen", als om te roepen: hier is „het" Wóórd. Deze is mijn Geliefde Zoon, niet maar een incidenteel Parool, één uit vele, doch Mijn éne gegeneerde Zoon, mijn Woord. In den beginne toch was er geen „parool", maar wel „het Woord".

Een parool is dus een „stem". „Een" stem, zoals er meer zijn.

jongeren was een openheid voor wat de niet-Christelijke wetenschappen en het algemeen de niet-Christelijke cultuur te bieden had. Men wilde ruimte van blik, die het goede waardeeren kon, ook waar het opbloede buiten de omtuining der kerk. Groote terreinen van wetenschap konden zeer wel in samenwerking met niet-geloovige geleerden worden ontgonnen. Men moest er van uitgaan, dat krachtens Gods algemeene genade, ook in de ongelovige wereld rondom ons nog wonderen van waarheid en schoonheid mochten worden verwacht. Daarom was het noodzakelijk om met eerbied en waardeering te staan tegenover al datgene, wat er in de groote wereld rondom het gereformeerde erf gedacht en gevonden werd. De cultuurwaardeering, welke zich in deze houding openbaarde, wekte de behoefte zich vooral niet in eigen kring op te sluiten. Men wilde zooveel mogelijk contact oefenen met hen, die buiten het kerkelijk erf stonden.

Ten slotte noemt Bavinck als kenmerk van wat ± 1918 de nieuwe geest was: een zeker geestelijk relativisme. Men vroeg zich af of het gereformeerde denken niet een betrekkelijke toe-vallige en historisch bepaalde nuanceering van het ene, groote, machtige leven was, dat door de Kerk van alle eeuwen heenstuwte. Werd het niet gedragen door de psychologische genade, die zich laat typeren met de woorden nuchterheid, verstandelijkheid, met als achtergrond toch altijd een zekere neiging tot mysticisme en gemoedelijkheid? En als dat zoo was, kon men dan nog wel voor het Gereformeerde beginsel opkomen met de pretentie alsof het de waarheid zou zijn?²⁴⁾

C. V.

²²⁾ De Ref., 1e Jaarg., No. 24, 11 Maart 1921.

²³⁾ De Ref., 1e Jaarg., No. 23, 4 Maart 1921.

²⁴⁾ De Toekomst van onze Kerken, rede gehouden door Prof. Dr J. H. Bavinck voor F.Q.I. te Kampen, niet in den handel, p. 3/4.